

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 września 2025 r.

Pozycja 232

POSTANOWIENIE

z dnia 9 maja 2025 r.

Sygn. akt Ts 71/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jakub Stelina – przewodniczący
Michał Warciński – sprawozdawca
Rafał Wojciechowski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2022 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej P.K.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 marca 2022 r. (data nadania) P.K. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o zbadanie zgodności: 1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.), w tym art. 459 tej ustawy w zakresie, w jakim: a) „ustawa nie przewiduje prawa wniesienia zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie sędziego referenta w postępowaniu karnym”, b) „ustawa nie przewiduje prawa wniesienia zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączenie jakiegokolwiek sędziego w postępowaniu karnym”, z art. 45 i art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; 2) ustawy – Kodeks postępowania karnego, w tym art. 459 tej ustawy w zakresie, w jakim „ustawa (...) nie przewiduje przyznania stronie skarżącej żadnych uprawnień procesowo-skargowych w toku postępowania wynikłego ze złożenia wniosku o wyłączenie sędziego” z art. 45, art. 77, art. 78 i art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowieniem z 4 października 2022 r. Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

W uzasadnieniu postanowienia Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że badana skarga nie spełnia wymogu wyczerpania drogi prawnej. Ostatecznym orzeczeniem, które wskazał skarżący w badanej skardze, było zarządzenie Przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu

Rejonowego w W. z 3 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]), mocą którego na podstawie art. 429 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: k.p.k.) odmówiono przyjęcia wniesionego przez skarżącego zażalenia na postanowienie o nieuwzględnieniu jego wniosku o wyłączenie sędziego referenta od rozpoznania sprawy, jako niedopuszczalnego z mocy ustawy na podstawie art. 459 § 1 i 2 k.p.k. Mimo że w treści zarządzenia skarżący został pouczone o przysługującym mu prawie do wniesienia zażalenia, to jednak w piśmie z 2 września 2022 r. (data nadania), ustosunkowującym się do zarządzenia sędziego Trybunału o usunięciu braków formalnych skargi konstytucyjnej, poinformował, że na wskazane zarządzenie „nie zostało wniesione zażalenie”. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że skarżący nie skorzystał z przysługujących mu praw procesowych w celu ochrony swoich interesów prawnych, których domaga się dopiero w trybie skargi konstytucyjnej, w konsekwencji zaś badana skarga nie spełnia wynikającego z art. 77 ust. 1 wymogu wyczerpania drogi prawnej.

Ponadto Trybunał wskazał w postanowieniu, „iż przedmiotem kontroli konstytucyjności skarżący uczynił całą ustawę k.p.k., w tym jej art. 459 w zakresie wskazanym w *petitum* skargi. Zarówno art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK precyzują jednak, że przedmiotem kontroli w trybie skargi konstytucyjnej uczynić można określoną treść normatywną, wynikającą (dekodowaną) z danego aktu normatywnego zgodnie z przyjętymi w danym systemie prawnym regułami wykładni w zakresie, w jakim stanowiła podstawę ostatecznego orzeczenia, wydanego w sprawie objętej wniesioną skargą. Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowana w skardze norma prawna zdeterminowała treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym (zob. postanowienie pełnego składu TK z 6 lipca 2005 r., sygn. SK 27/04, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 84). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że skarga spełnia wymóg określony w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK jedynie w części, w jakiej kwestionuje konstytucyjność art. 459 k.p.k. w zakresie wskazanym w *petitum* skargi, albowiem zgodnie z zasadą *falsa demonstratio non nocet* Trybunał odczytuje zakres zaskarżenia zarówno z *petitum*, jak i z uzasadnienia skargi (zob. wyrok TK z 12 lipca 2022 r., sygn. SK 13/20, OTK ZU A/2022, poz. 54)”.

W piśmie z 2 listopada 2022 r. (data nadania) skarżący wniósł zażalenie na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2022 r. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił: „1. naruszenie art. 61 ust. 2 [u.o.t.p.TK] poprzez jego niezastosowanie i brak nadania skardze konstytucyjnej biegu, mimo wyczerpania wszystkich przesłanek do jej przyjęcia stosownie do obowiązujących przepisów prawa; 2. naruszenie art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK poprzez jego zastosowanie i odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej pomimo wskazania przez Trybunał w zaskarżonym postanowieniu, że skarga spełnia wymóg określony w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK; 3. Naruszenie art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK poprzez uznanie, że nie została wyczerpana droga prawna przed złożeniem tejże skargi, mimo że zgodnie z przepisami a dokładnie art. 459 par. 1 i 2 k.p.k. zażalenie na postanowienie o nieuwzględnieniu wniosku o wyłączeniu sędziego referenta od orzekania w sprawie jest niedopuszczaln[e] z mocy ustawy, i na tejże podstawie Sąd nie tyle oddała lub odrzuca co wręcz odmawia przyjęcia jakichkolwiek środków zaskarżania, tym samym złożenia zażalenia na zarządzenie sędziego przewodniczącego jest bezprawnym”.

W uzasadnieniu zażalenia skarżący argumentuje, iż „to, że w pouczeniach mowa jest o tym, że zarządzenie jest zaskarżalne nie oznacza, że zażalenie na powyższe zarządzenie będzie uwzględnione”. Zdaniem skarżącego „negatywny skutek dla obywatela wywołany decyzją o odmowie przyjęcia zażalenia na [nieuwzględnienie] wniosku o wyłączenie sędziego następuje z chwilą wydania zarządzenia o odmowie przyjęcia zażalenia, a nie z chwilą, gdy sąd odwoławczy stwierdzi, że sąd I instancji takiego zażalenia nie mógł przyjąć, bo ono nie przysługuje z mocy prawa”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału zażalenie na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej powinno dotyczyć podstaw, na których odmowa ta była oparta. Przedmiotem postępowania zażaleniowego jest bowiem ustalenie ich prawidłowości.

2. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń przedstawionych w tym orzeczeniu i nie zasługują na uwzględnienie.

3. W zarzutach sformułowanych w zażaleniu skarżący nie uwzględnił tego, że skarga konstytucyjna jest wysoce sformalizowanym środkiem ochrony konstytucyjnych wolności lub praw. Jej merytoryczne rozpoznanie jest uzależnione od spełnienia wszystkich warunków wynikających z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w przepisach u.o.t.p.TK. Jednym z nich jest, jak wskazał Trybunał w skarżonym postanowieniu, złożenie skargi w związku z orzeczeniem, które na skutek wyczerpania drogi prawnej nabrało przymiotu ostateczności (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK).

4. Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że dla merytorycznej oceny zarzutów sformułowanych w skardze konieczne było wniesienie (w terminie 7 dni od daty doręczenia odpisu zarządzenia) zażalenia do Sądu Okręgowego w W. – Wydział Karny Odwoławczy za pośrednictwem Sądu Rejonowego III Wydział Karny. Prawo do złożenia tego środka odwoławczego wynika bowiem wprost z art. 429 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.). Zarzut skarżącego, zgodnie z którym złożenie zażalenia w wyżej wymienionej sprawie nie przyniosłoby oczekiwanego rezultatu, jest tylko jego subiektywnym poglądem, nie jest zaś poparte treścią prawomocnego orzeczenia.

Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdził, że skoro skarżący nie złożył zażalenia na zarządzenie Przewodniczącej III Wydziału Karnego Sądu Rejonowego, to w konsekwencji nie wyczerpał drogi prawnej, a tym samym nie uzyskał ostatecznego orzeczenia w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.